

Üstökösök

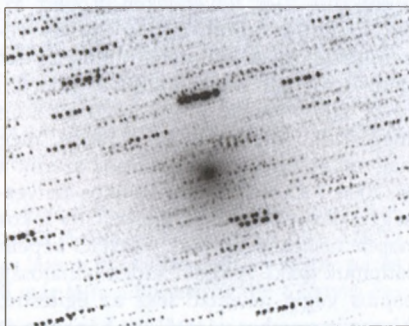
Üstökös hírek

Visszatért a P/Barnard 2-üstökös

Minden idők egyik legkiválóbb vizuális észlelője, a sasszemű Edward Emerson Barnard fedezte fel 1889. június 24-én egy 16 cm-es refraktoral. Az akkori napközelsége után három nappal járó, $9^m,5$ magnitúdós, diffúz üstökös a 13. általa felfedezett kométa volt! Alig másfél hónapig tudták követni, így a pályaszámítók csak annyit tudtak mondani, hogy visszatérése 130–150 év múlva várható. Nagy szerencsénkre jelentősen túlbecsülték a keringési periódust. Az üstököst egy nap híján 117 évvel felfedezése után találta meg ismét a LINEAR program, melynek felvételein a égitest egy $17^m,1$ -s kisbolygónak mutatkozott. A felfedezés érdekessége, hogy az objektum a Tejút centrumának közelében látszott, ahol a rendkívüli csillagsűrűség miatt a legritkább esetben szoktak kisbolygókat vagy üstökösöket találni. Az égitest létét megerősítő amatőr felvételek alapján még aznap kiderült, hogy valójában üstökösről van szó, amelynek azonosságát Barnard üstökösével Brian Marsden már másnap, a felfedezés 117 évfordulóján felvetette. Ezek után kapta a P/2006 M3 (Barnard) ideiglenes, majd pár hét múlva a 177P/Barnard végleges nevet. Az eleinte halvány vándor gyorsan fényesedett, amelyet a július 20-ai 0,366 Cs.E.-s földközelség is elősegített. Július 7-én még csak $13^m,2$ magnitúdós volt, tíz nappal később azonban már 10^m , a földközelség napján pedig a 9^m -t ostromolta,

így hazánkból is sokan megfigyelték. Augusztus 28-ai napközelsége után cirkumpoláris égitestként látszik hazánkból, így folyamatosan nyomon követhetjük. Aktuális pályaelemeit alább, koordinátáit a Jelenségnaptárban közöljük.

$T = 2006.08.28,6884$ TT	$\omega = 60^\circ,4608$
$e = 0,954397$	$\Omega = 272^\circ,0664$
$q = 1,107215$ Cs.E.	$i = 31^\circ,2175$
$a = 24,279480$ Cs.E.	$P = 119,64$ év

A Barnard-üstökös július 17-én, Szendrői Gábor felvételén. 6x4 perc expozíció 36 cm-es reflektoral (+ Canon EOS 300D)

C/2006 M4 (SWAN)

A SOHO napkutató szonda SWAN nevű, Lyman- α hullámhosszon dolgozó berendezésének június 20-ai képein fedezte fel egymástól függetlenül Robert D. Matson és Michael Matiazzo. A déli égen mutatkozó vándort tíz nappal később fényképezték le először a Föld felszínéről. A fél ívperces kométa fényessége ekkor 12^m

körül volt. A kedvezőtlen helyzetben lát-
szó üstökös augusztus elején eltűnt a
Nap sugaraiban, és csak szeptember kö-
zepétől lesz újra észlelhető. Addig a
SOHO látható tartományban készült fel-
vételein próbálkozhatunk azonosításá-
val, ahol augusztus elején 9^m-snak mu-
tatkozott. Perihéliumát szeptember 28-án
fogja elérni 0,782 Cs.E. naptávolságban,
majd egy hónappal később 1 Cs.E.-re
megközelíti bolygónkat. Az előzetes szá-
mítások szerint ebben az időszakban a
hajnali égen látszó vándor fényessége el-
érheti a 7–8 magnitúdót. Az égitest ko-
ordinátái a Jelenségnaptárban olvasha-
tók.

Újabb szabadszemes üstökös?

Az idén már a 9. üstökösét fedezte fel
augusztus 7-ei felvételeken Robert H.
McNaught, a Siding Spring Survey ve-
zető észlelője. A 17,3 magnitúdós, 20"-es
üstökösről pár nappal később kiderült,
hogy 2007. január 11-én 0,170 Cs.E.-re
megközelíti a Napot. Az előzetes, még
nagyon bizonytalan számítások szerint a
C/2006 P1 (McNaught)-üstökös fényes-
sége ekkor eléri a 2^m-t, ám néhány fokos
naptávolsága miatt csak a SOHO képein
láthatjuk majd. A kedvezőtlen láthatóság
sajnos végig jellemző lesz az égitestre,
hiszen november végétől két hónapon át
nem látszik 20°-nál messzebb a Naptól. A
jelenlegi adatok szerint a kométa ha-
zánkból nem is lesz vizuálisan megpil-
lantható, ám amennyiben fényessége két-
három magnitúdóval meghaladja a vá-
rakozásokat, szilveszter környékén lehet
esély a Naptól 15°-kal északra látszó, fé-
nyes üstökös megpillantására a horizont
közelében.

Kettészakadt Kentaur-üstökös

A (60558) 2000 EC98 jelű kisbolygó egy
átlagos Kentaur típusú aszteroida volt,

amely 5,9 Cs.E. és 15,8 Cs.E. közötti pá-
lyáját 35,4 év alatt járja be. A figyelem
középpontjába az év elején került, ami-
kor a Palomar-hegyi 5,08 m-es távcsövel
készült képeken a 20^m-21^m-s kisbolygó
helyett egy 17^m,5-s, 20" átmérőjű üstökös
tűnt fel. Pár nappal később vizuálisan is
sikerült megfigyelni a 14^m,4-ra fényese-
dett kométát, ami 13 Cs.E.-s távolságát
figyelembe véve rendkívüli eredmény. A
2015-ös perihéliuma felé tartó égitest
hamarosan megkapta az Echeclus nevet,
és 174P/Echeclus jelöléssel az üstökösök
sorába is felvételt nyert. Az égitest to-
vábbi érdekessége, hogy az 1980-as nap-
közelség idején készült archív képeken
inaktívnak tűnik.

A spirális szerkezetet mutató kómáról
rengeteg megfigyelés készült, ám egy
amerikai és európai csillagászközből álló
csoport június végén egészen váratlan
bejelentést tett. A világ több óriástávcsö-
vével készült felvételek alapján az akti-
vításért egy leszakadt darab a felelős,
amely egyre távolodik az egyébként
inaktív, továbbra is 20^m,5-s fő résztől! A
mérések alapján a 16^m,5-s másodlagos
komponens generálja az aktivitást.

Az 1000. Kreutz-féle napsúroló

Egy évvel az 1000. SOHO-üstökös meg-
találása után Arkadiusz Kubczak lengyel
amatőr csillagász megtalálta az 1000.
Kreutz-féle napsúrolót is a szonda koro-
nagráfjának felvételein. Az üstökös-
család tagjai 0,005–0,008 Cs.E.-re megkö-
zelítik a Napot, ősük pedig a Kr.e. 371-
ben Ephorusz, görög történetíró által fel-
jegyzett üstökös lehetett. A C/2006 P7
(SOHO) augusztus 8-ai felvételeken
mutatkozott, de 8 órával megjelenése
után már szét is oszlott a Nap sugár-
özönében. Ez volt a SOHO berendezései
által talált 1185. üstökös (a többi 185 más
üstököscsaládba tartozik).

Összeállította: Sármezky Krisztián